Фінансове право

УДК 332.1:658.15:336.71

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14782720>**Використання цінних паперів для фінансування агробізнесу в умовах
глобалізації****Фролов Михайло Михайлович,**

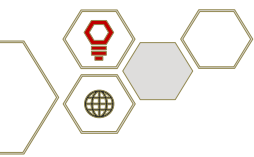
кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін,
Дніпровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна,

mykhailo.frolov@dduvs.edu.ua<https://orcid.org/0000-0001-8513-6844>**Прийнято: 12.01.2025 | Опубліковано: 30.01.2025**

Анотація: Глобалізація призвела до значних змін в агробізнесі, інтегрувавши його до глобальних торгівельних мереж та створивши для нього як можливості, так і виклики. Капіталомісткий характер сектору в поєднанні з потребою в сталому розвитку потребує інноваційних механізмів фінансування. Цінні папери як фінансовий інструмент стали стратегічним рішенням для задоволення різнопланових потреб сектору у фінансуванні. Їхня роль у забезпеченні доступу до міжнародних ринків капіталу, сприянні сталому розвитку та зменшенні ризиків підкреслює актуальність у фінансуванні агробізнесу в умовах глобалізації економіки.

Метою дослідження є вивчення використання цінних паперів як механізму фінансування агробізнесу в умовах глобалізації.

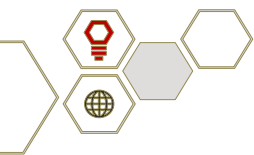
Методи: аналізу наукової літератури, абстрагування, узагальнення, систематизації.

Результати. У дослідженні визначено, що глобалізація розширила доступ агробізнесу до ринків, надавши їм можливість використовувати цінні папери для привертання та залучення різноманітних інвесторів. Успішні світові практики охоплюють використання «зелених» облігацій для проєктів сталого розвитку сільського господарства та токенізованих цінних паперів для демократизації фінансування. Аналіз українського досвіду свідчить про недостатнє використання цінних паперів через обмежену ринкову інфраструктуру та регуляторні проблеми, попри успішний лістинг деяких агробізнесів на іноземних біржах. Потенційні інновації, такі як цінні папери на основі блокчейну та фінансові інструменти, орієнтовані на сталий розвиток, вважаються трансформаційними інструментами для подолання цих проблем.

Висновки. Цінні папери надають значні перспективи для фінансування агробізнесу, відповідаючи світовим тенденціям сталого фінансування та цифрових інновацій. Щоб скористатися їхнім потенціалом, украї важливо вдосконалити нормативно-правову базу, покращити ринкову інфраструктуру та зміцнити довіру інвесторів. Упровадження найкращих світових практик при розв’язанні внутрішніх проблем може допомогти агробізнесу розвиватися у світі, який стає все більш взаємозалежним. Стратегічні заходи, спрямовані на інтеграцію цінних паперів у фінансування агробізнесу, не лише сприятимуть зростанню сектору, але й глобальній продовольчій безпеці та сталості.

Ключові слова: глобалізація, аграрний бізнес, інновації, цифрові інструменти, законодавче регулювання, інвестиції, фінансові інструменти.

Use of Securities for Financing Agribusiness in the Context of Globalization

Mykhailo Frolov,

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor of the Department of Civil and Legal Disciplines, Dnipro State University of Internal Affairs, Dnipro, Ukraine,

mykhailo.frolov@dduvs.edu.ua

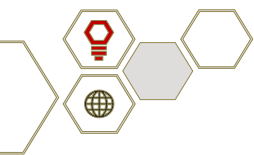
<https://orcid.org/0000-0001-8513-6844>

Abstract: Globalization has led to significant changes in agribusiness, integrating it into global trade networks and creating both opportunities and challenges. The capital-intensive nature of the sector, combined with the need for sustainable development, requires innovative financing mechanisms. Securities as a financial instrument have become a key solution to meet the diverse financing needs of the sector. Their role in providing access to international capital markets, promoting sustainable development, and reducing risks highlights their relevance in financing agribusiness in the context of economic globalization.

The aim of the research is to study the use of securities as a mechanism for financing agribusiness in the context of globalization.

Methods: analysis of scientific literature, abstraction, generalization, systematization.

Results. The study found that globalization has expanded agribusinesses' access to markets, enabling them to use securities to attract a variety of investors. Successful global practices include the use of "green" bonds for sustainable agricultural projects and tokenized securities to democratize financing. Analyzing the Ukrainian experience shows that securities are underused due to limited market infrastructure and regulatory challenges, despite the successful listing of some agribusinesses on foreign exchanges. Potential innovations, such as blockchain-based securities and financial instruments focused on sustainable development, are considered transformative tools to overcome these issues.

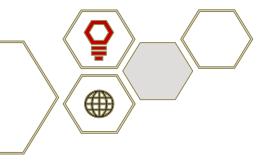

Conclusions. Securities provide significant prospects for financing agribusiness, aligning with global trends in sustainable financing and digital innovation. To harness their potential, it is crucial to improve the regulatory framework, enhance market infrastructure, and strengthen investor confidence. Implementing best global practices while addressing internal challenges can help agribusinesses grow in an increasingly interconnected world. Strategic measures aimed at integrating securities into agribusiness financing will not only support sector growth but also contribute to global food security and sustainability.

Keywords: globalization, agribusiness, innovations, digital tools, legislative regulation, investments, financial instruments.

Постановка проблеми. Фінансування агробізнесу в умовах глобалізації є важливим викликом і можливістю в сучасній економіці. Агробізнес, що охоплює весь ланцюжок – від виробництва сільськогосподарської продукції до її дистрибуції, – потребує значних фінансових ресурсів для підтримки розвитку, упровадження інноваційних технологій та задоволення світового попиту на продовольство та сільськогосподарську продукцію [1]. Традиційні механізми фінансування, такі як банківські кредити та субсидії, часто не задовольняють різноманітних та капіталомістких потреб сектору, особливо в умовах глобалізованого ринкового середовища, що характеризується інтенсивною конкуренцією, екологічними проблемами та швидким технологічним прогресом.

Глобалізація змінила агробізнес, відкривши нові ринки, збільшивши торгівельні потоки та інтегрувавши ланцюги виробництва й постачання через кордони. Хоча ці зміни відкривають значні можливості для зростання, вони також наражають підприємства агробізнесу на підвищені фінансові ризики, такі як волатильність цін, коливання валютних курсів та посилення регуляторних стандартів. Ці виклики вимагають розробки інноваційних та гнучких фінансових інструментів, які б відповідали унікальним вимогам

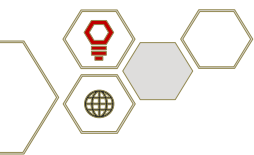

сектору. Цінні папери, включно з акціями, облігаціями та іншими ринковими інструментами, стали важливим рішенням, оскільки пропонують агробізнесу доступ до ширшого кола інвесторів, диверсифікованих джерел фінансування та масштабованих фінансових опцій.

Актуальність цієї теми полягає в трансформаційному потенціалі цінних паперів для розв'язання фінансових проблем, перед якими постають підприємства агробізнесу в умовах глобалізації економіки. Оскільки глобальні ринки все більше надають пріоритетності сталому розвитку та екологічній відповідальності, поява таких цінних паперів, як «зелені» облігації та інструменти, прив'язані до сталого розвитку, надає можливість узгодити фінансування агробізнесу з цими пріоритетами. Однак ефективне використання цінних паперів в агробізнесі стримується кількома факторами, зокрема обмеженою фінансовою грамотністю, нерозвиненістю ринків капіталу та регуляторними відмінностями між юрисдикціями. Ці проблеми мають особливо яскраво виражений характер у країнах з перехідною економікою, де агробізнес формує значну частину економіки, але залишається недостатньо охопленим традиційними та ринковими фінансовими системами [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідженні таких науковців, як R. L. Manogna, N. Kulkarni, D. A. Krishna [3], проаналізовано фінансування сільськогосподарської продукції в країнах БРІКС, зокрема щодо вирощування пшениці, кукурудзи та сої. З'ясовано, що фінансування цих товарів сприяє підвищенню волатильності цін на продовольство, що негативно впливає на продовольчу безпеку в країнах з економікою, що розвивається. Зокрема, цей вплив був більш вираженим у період після фінансової кризи 2008 року.

У сфері фінансового моделювання Yu. Manachynska, M. Luchyk, S. Luchyk [4] розробили моделі управління грошовими потоками в агробізнесі, наголошуючи на важливості обліково-аналітичних аспектів. Науковці

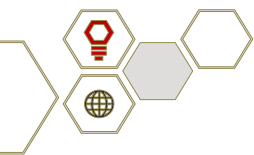
підтверджують необхідність надійних фінансових стратегій для забезпечення стабільності та зростання агробізнесу на глобалізованому ринку.

Учені M. L. Zlati, A. M. Florea, V. M. Antohi, M. S. Dinca, F. Bercu, C. Fortea, S. Silvius [5] розглянули варіанти фінансування сільськогосподарських кооперативів, зосередившись на періоді 2023–2027 років. Дослідники висвітлюють важливість спеціальних фінансових інструментів для підтримки кооперативних інвестицій, які мають вирішальне значення для підвищення конкурентоспроможності агробізнесу на світовому ринку.

Науковці E. Benea-Porcușoi, I. Cazacu [6] проаналізували трансформацію світового сільськогосподарського ринку та її наслідки для експортних можливостей Молдови, акцентуючи на ролі цифрових інструментів у розширенні торгівлі агропродовольчими товарами й необхідності стратегічного фінансового планування, щоб орієнтуватися в труднощах міжнародних ринків.

Дослідники Y. S. Dai, P. F. Dai, W. Zhou [7] вивчали вплив геополітичних ризиків на міжнародний ринок сільськогосподарської продукції за допомогою моделі GJR-GARCH-MIDAS. Учені вказують на те, що геополітичні ризики суттєво впливають на волатильність сільськогосподарських ринків, підкреслюючи необхідність ефективних стратегій управління ризиками у фінансуванні агробізнесу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Усупереч численним дослідженням щодо фінансування агробізнесу за допомогою цінних паперів, залишаються нерозв'язаними основні питання щодо оптимальної інтеграції фінансових інструментів на різноманітних регіональних ринках та волатильності, яку вони спричиняють. Досі відсутній загальний аналіз кращих стратегій пом'якшення ризиків, пов'язаних із ринковими коливаннями та геополітичною нестабільністю, які впливають на сільськогосподарські цінні папери. Також не повною мірою вивчено роль

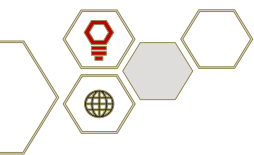
цифрових технологій у підвищенні фінансової доступності для агробізнесу. У цьому дослідженні запропоновано систему, яка поєднує цифрові фінансові інструменти для підвищення стабільності та глобальної конкурентоспроможності агробізнесу в умовах нестабільності ринків.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є вивчення використання цінних паперів як механізму фінансування агробізнесу в умовах глобалізації.

Відповідно до мети було сформульовано такі завдання:

- 1) проаналізувати роль цінних паперів у фінансуванні агробізнесу;
- 2) оцінити вплив глобалізації на аграрні фінансові ринки;
- 3) визначити основні виклики та можливості у використанні цінних паперів для фінансування агробізнесу;
- 4) розробити стратегії оптимізації використання цінних паперів у цьому контексті.

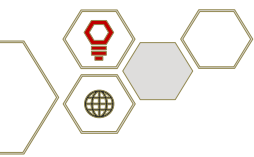
Виклад основного матеріалу дослідження. Цінні папери як фінансові інструменти відіграють одну з головних ролей у сучасній фінансовій системі, виступаючи сполучною ланкою між суб'єктами господарювання, які шукають можливості для залучення капіталу, та інвесторами, які розглядають варіанти для прибуткового вкладення своїх коштів. Сутність цінних паперів полягає в тому, що вони є офіційними фінансовими інструментами, які представляють право власності, боргові зобов'язання або права на майбутні грошові надходження. Найпоширенішими видами цінних паперів є пайові (такі, як акції), що засвідчують частку власності в компанії, та боргові інструменти (наприклад, облігації), які передбачають надання інвесторами позики емітентам в обмін на періодичні відсоткові платежі та повернення основної суми боргу в кінці терміну погашення. Фінансова система суттєво залежить від цінних паперів, оскільки вони сприяють ефективному розподілу капіталу, забезпеченню ліквідності та управлінню ризиками [8].

Агробізнес, що складається з виробництва, перероблення та дистрибуції сільськогосподарської продукції, є важливою галуззю, яка потребує значного фінансування через свою капіталомісткість. Особливості агробізнесу [9, с. 206], такі як залежність від природних циклів, уразливість до погодних змін та суттєві початкові витрати на землю, обладнання та виробничі ресурси, створюють специфічні фінансові виклики. Водночас агробізнес часто потребує довгострокових інвестицій через тривалі цикли росту сільськогосподарських культур і продуктивності тваринництва. Ці особливості роблять доступ до різноманітних та надійних механізмів фінансування вирішальним для підтримання операційної діяльності, упровадження інновацій та підвищення конкурентоспроможності на світових ринках.

Використання цінних паперів для фінансування агробізнесу має кілька переваг. Акціонерне фінансування через випуск акцій дає можливість підприємствам агропромислового комплексу залучати значний капітал, не беручи на себе зобов'язань щодо його швидкого повернення. Це може бути дуже корисним при розширенні діяльності або впровадженні новітніх технологій. З іншого погляду, боргові цінні папери, такі як облігації, забезпечують шлях до довгострокового фінансування, часто пристосованого до конкретних потреб суб'єктів агробізнесу. Структуровані продукти, такі як «зелені» облігації, дедалі частіше використовуються для залучення інвестицій, спрямованих на сталий розвиток сільського господарства. Такі інструменти не лише надають фінансові ресурси, але й відповідають критеріям екологічного та соціального управління (ESG), що робить їх привабливими для соціально свідомих інвесторів [10].

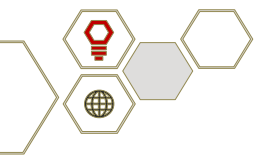
Поняття операцій з цінними паперами в агробізнесі виходить за межі національних кордонів, поєднуючись із міжнародним приватним правом. У світі цінні папери вважаються інструментом, що полегшує транскордонні інвестиції, даючи можливість підприємствам аграрного сектору виходити на

міжнародні ринки капіталу. Водночас глобалізація операцій із цінними паперами створює певні проблеми, особливо щодо тлумачення та забезпечення виконання угод. Міжнародне приватне право врегульовує конфлікти законів, що виникають у таких транзакціях, зокрема питання юрисдикції, застосовного права та виконання судових рішень.

В Україні правова база, що регулює цінні папери та їхнє використання в агробізнесі, визначається національним законодавством, яке частково регулюється міжнародним приватним правом, коли йдеться про транскордонні елементи. Інтерпретація операцій із цінними паперами в агробізнесі може істотно відрізнитися в різних юрисдикціях, що призводить до потенційних спорів. Наприклад, відмінності у визначенні прав та обов'язків сторін, характеру цінних паперів та можливості примусового стягнення можуть створювати неоднозначні ситуації. Українське національне законодавство має розв'язувати ці проблеми шляхом інтеграції своєї нормативно-правової бази в систему міжнародних норм, щоб сприяти безперешкодному здійсненню транскордонних транзакцій, захищаючи при цьому національні інтереси [11, с. 55].

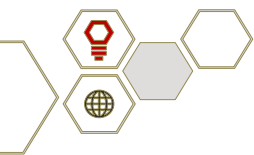
Можливість виникнення спорів при тлумаченні операцій із цінними паперами наголошує на важливості використання чітких договірних формулювань та дотримання міжнародних стандартів. У міжнародному приватному праві такі принципи, як автономія сторін, коли сторони угоди обирають право, що застосовується до них, відіграють важливу роль. Водночас національні суди, зокрема українські, можуть мати проблеми при застосуванні норм іноземного права або з урегулюванням конфліктів між національним законодавством та міжнародними угодами. Розробка гармонізованого підходу, що поєднує принципи міжнародного приватного права з надійним внутрішнім регулюванням, може зменшити ці ризики та підвищити привабливість цінних паперів в агробізнесі як інструменту фінансування [12, с. 26–27].

Практичний досвід щодо залучення фінансування через цінні папери свідчить про важливу роль інструментів фондового ринку в мобілізації ресурсів для різних секторів економіки, а також і для агробізнесу. У світі аграрний сектор усе частіше використовує цінні папери для задоволення своїх значних потреб у капіталі, стимулювання інновацій та підвищення стійкості. У багатьох країнах успішні кейси ілюструють ефективність цих фінансових інструментів у підтримці сільськогосподарських підприємств, що дає їм можливість досягати стратегічного зростання та реагувати на нові виклики.

У різних країнах світу кілька підприємств агробізнесу використовують цінні папери для забезпечення фінансування та розвитку. Наприклад, у Бразилії великі агрофірми успішно випускають облігації для фінансування сталих сільськогосподарських проєктів, зокрема, виробництва сої та переробки цукрової тростини. Ці облігації, які часто називають «зеленими», приваблюють інвесторів, зосереджених на екологічних, соціальних та управлінських критеріях (ESG), що демонструє перехід до відповідального інвестування. У США сільськогосподарські кооперативи отримали доступ до публічних ринків акцій, щоб отримати кошти для розширення своєї діяльності, покращення інфраструктури та впровадження інноваційних технологій. Ці кейси підкреслюють ефективність цінних паперів у забезпеченні довгострокових і масштабованих фінансових рішень, пристосованих до специфічних вимог агробізнесу [13].

В Україні використання цінних паперів в аграрному секторі поступово набирає обертів, хоча й залишається недостатньо розвиненим порівняно зі світовими показниками. Українські сільськогосподарські підприємства переважно використовують традиційні методи фінансування, такі як банківські кредити та державні субсидії. Водночас були спроби інтегрувати інструменти фондового ринку. Наприклад, кілька великих агрохолдингів успішно розмістили акції на іноземних біржах, таких як Варшавська фондова біржа, щоб привабити міжнародних інвесторів. Українські агрокомпанії також

почали вивчати можливість випуску внутрішніх облігацій як засобу залучення капіталу для модернізації виробничих потужностей, придбання обладнання та розширення експортних можливостей. Ці зміни свідчать про все вищу поінформованість про цінні папери як ефективний спосіб фінансування [14, с. 126].

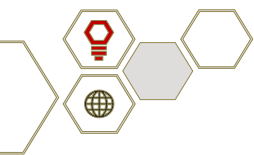
Попри ці досягнення, існує низка викликів та бар'єрів, що перешкоджають широкому впровадженню інструментів фондового ринку в українському аграрному секторі. Однією з основних проблем є відсутність довіри інвесторів, що зумовлено політичною та економічною нестабільністю й непослідовним дотриманням законодавства. Це утримує як вітчизняних, так і міжнародних інвесторів від участі в українському ринку цінних паперів. Іншим бар'єром є низький рівень фінансової грамотності та знання ринку серед власників агробізнесу, що обмежує їхню здатність ефективно використовувати цінні папери як інструмент фінансування. Відносно нерозвинена інфраструктура українського ринку капіталу, зокрема обмежена ліквідність та відсутність різноманітних фінансових інструментів, ще більше обмежує використання цінних паперів в аграрному секторі.

Узагальнення практичного використання цінних паперів у фінансуванні агробізнесу у світі та в Україні представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні аспекти використання цінних паперів для фінансування агробізнесу
в Україні та світі

Аспект	Світова практика	Український досвід
Основні інструменти, що використовуються	Облігації, акції, «зелені» облігації	Акції на іноземних біржах, облігації внутрішньої державної позики
Основні кейси	«Зелені» облігації Бразилії, сільськогосподарські кооперативи США	Лістинг на Варшавській фондовій біржі

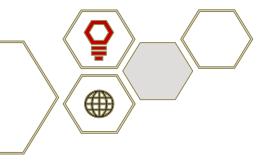
База інвесторів	Інституційні та ESG-орієнтовані інвестори	Переважно міжнародні інвестори
Проблеми	Дотримання регуляторних вимог, волатильність ринку	Політичні ризики, низька фінансова грамотність
Розвиток ринку	Розвинуті та високоліквідні ринки	Недостатньо розвинена інфраструктура ринку капіталу

Джерело: створено автором на основі [13–14]

Розв’язання зазначених проблем потребуватиме узгоджених зусиль як державних, так і недержавних стейкхолдерів. Посилення нормативно-правової бази, підвищення прозорості та зміцнення довіри інвесторів є вирішальними для створення сприятливого середовища для фінансування агробізнесу за допомогою цінних паперів. Розвиток фінансової освіти та обізнаності серед власників агробізнесу може допомогти їм ефективно використовувати інструменти фондового ринку. Розробка спеціальних фінансових продуктів, таких як сільськогосподарські облігації або варіанти структурованого фінансування, може сприяти подальшому подоланню розриву та розкриттю потенціалу цінних паперів у підтримці аграрного сектору України.

Глобалізація суттєво вплинула на розвиток агробізнесу та фінансових ринків, сприяючи взаємозв’язку, інноваціям та можливостям для зростання. Інтеграція світових ринків збільшила масштаби та обсяги торгівлі сільськогосподарською продукцією, відкривши агробізнесу доступ до міжнародних клієнтів, технологій та капіталу. Водночас глобалізація сприяла розвитку складних фінансових інструментів, зокрема цінних паперів, для забезпечення зростання та ускладнення фінансових потреб аграрного сектору. Така динаміка свідчить про потенціал їхнього використання для підтримки агробізнесу в умовах усе вищої глобалізації економіки.

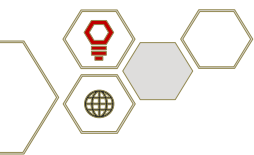
Одним з основних наслідків глобалізації для агробізнесу є посилення конкуренції та попиту на ефективність [15, с. 141]. Щоб залишатися конкурентоспроможними, виробники мають застосовувати новітні технології,

розширювати виробництво та дотримуватися міжнародних стандартів. Така трансформація вимагає значних фінансових інвестицій, які часто перевищують можливості традиційних джерел фінансування. Цінні папери, такі як акції та облігації, є альтернативою, оскільки надають доступ до ширшого кола інвесторів, зокрема з іноземних ринків. Поява тематичних інструментів, таких як «зелені» облігації та цінні папери, орієнтовані на сталий розвиток, відображає глобальну увагу до охорони довкілля та сталого сільського господарства.

В умовах глобалізації потенційними інноваціями у фінансуванні агробізнесу за допомогою цінних паперів є впровадження цифрових фінансових інструментів та інструментів на основі блокчейну. Наприклад, технологія блокчейн може підвищити прозорість, відстежуваність та ефективність фінансування сільського господарства. Цифрові цінні папери, що є частковою власністю або боргом, можуть призвести до розширення інвестиційних можливостей, надаючи малим і середнім підприємствам в агробізнесі доступ до фінансування. Інтеграція штучного інтелекту та аналізу великих даних може сприяти створенню індивідуальних фінансових продуктів, які відповідають специфічним потребам та профілям ризиків сільськогосподарських підприємств [16, с. 60–61].

Розвиток ринку цінних паперів для підтримки агробізнесу в умовах глобалізації потребує цілеспрямованих політичних втручань та ринкових реформ. Зміцнення нормативно-правової бази має важливе значення для забезпечення захисту інвесторів, цілісності ринку та транскордонної сумісності. Удосконалення ринкової інфраструктури, зокрема торгівельних платформ і клірингових систем, може підвищити ліквідність і залучити різних інвесторів. Заохочення державно-приватного партнерства та посилення співпраці з міжнародними фінансовими установами також може прискорити розвиток інноваційних механізмів фінансування. Підвищення фінансової грамотності та обізнаності серед учасників агробізнесу має вирішальне

значення для максимального використання потенціалу цінних паперів як інструменту фінансування.

У табл. 2 окреслено перспективи використання цінних паперів у фінансуванні агробізнесу в умовах глобалізації (табл. 2).

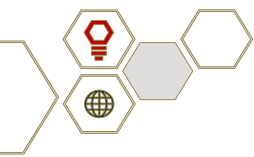
Таблиця 2

Перспективи та рекомендації щодо використання цінних паперів у фінансуванні агрохолдингів

Аспект	Глобальний вплив	Рекомендації
Доступ до ринків	Розширення доступу до міжнародних ринків капіталу	Оптимізація регуляторних вимог для транскордонних інвестицій
Технологічні інновації	Блокчейн, токенизовані цінні папери, інтеграція штучного інтелекту	Розвиток цифрової інфраструктури та сприяння співпраці у сфері фінтеху
Сталий розвиток та ESG-орієнтованість	Зростання «зелених» облігацій та облігацій, орієнтованих на сталий розвиток	Стимулювання випуску тематичних цінних паперів, орієнтованих на агробізнес
База інвесторів	Вихід на глобальних інституційних та роздрібних інвесторів	Зміцнення довіри інвесторів через прозорість та управління
Потреби в розвитку ринків	Посилення глобальної конкуренції та торгівельної динаміки	Зміцнення внутрішніх ринків цінних паперів для приведення їх у відповідність до міжнародних стандартів

Джерело: створено автором на основі [15–17]

Для повної реалізації можливостей цінних паперів у фінансуванні агробізнесу важливо адаптувати національні стратегії до світових тенденцій. Політики мають зосередитися на стимулюванні інновацій, інтеграції принципів ESG та забезпеченні сумісності внутрішнього законодавства з міжнародними нормами. Такий підхід не лише підвищить

конкурентоспроможність підприємств агробізнесу, але й сприятиме сталому розвитку світової аграрної економіки.

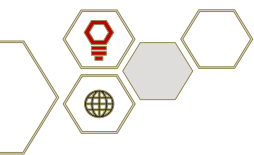
Висновки. Цінні папери є важливим інструментом фінансування агробізнесу, адаптуючись до сучасних викликів глобалізації та потреб сектору в сталому розвитку. Їхнє використання сприяє залученню капіталу через розширення доступу до міжнародних ринків та інтеграцію інноваційних механізмів, таких як «зелені» облігації й токенизовані інструменти. Водночас дослідження виявило обмежену ефективність української ринкової інфраструктури через регуляторні проблеми та недостатній рівень фінансової грамотності. Проте впровадження цифрових технологій та адаптація передового міжнародного досвіду дають змогу значно підвищити конкурентоспроможність аграрного сектору.

Значний потенціал цінних паперів в Україні потребує систематичного вдосконалення нормативно-правової бази, розвитку ринкової інфраструктури та стимулювання довіри інвесторів. Розв'язання цих завдань сприятиме не лише економічному зростанню агробізнесу, але й гарантуванню продовольчої безпеки на глобальному рівні.

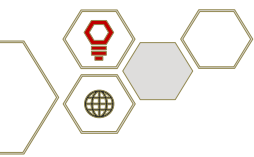
Подальші дослідження можуть бути зосереджені на інтеграції блокчейн-технологій у фінансування агросектору та розробці індивідуалізованих фінансових продуктів, орієнтованих на ESG-принципи.

Список використаних джерел

1. Мельниченко С. Г., Морозова О. Г. Богадьорова Л. М. Просторово-часова динаміка якісних змін ефективності виробництва сільськогосподарських культур у фермерських господарствах України у 2015 та 2019 роках. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Економічна»*. 2021. Вип. 101. С. 45–58. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2021-101-05>

2. Суліма Н., Гуцул Т., Боровик Н. Формування ресурсного потенціалу аграрних підприємств в умовах інноваційного розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-47>
3. Manogna R. L., Kulkarni N., Krishna D. A. Nexus between financialization of agricultural products and food security amid financial crisis: empirical insights from BRICS. *Journal of Agribusiness in Developing and Emerging Economies*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1108/JADEE-06-2023-0147>
4. Manachynska Yu., Luchyk M., Luchyk S. Financial modelling of cash flow management for agribusiness security: Accounting and analytical aspect. *Scientific Horizons*. 2024. Vol. 27. №. 4. P. 154–165. DOI: <https://doi.org/10.48077/scihor4.2024.154>
5. Zlati M. L., Florea A. M., Antohi V. M., Dinca M. S., Bercu F., Fortea C., Silviu S. Financing Romanian agricultural cooperatives' investments for the 2023–2027 horizon. *Sustainability*. 2023. Vol. 15. №. 3. DOI: <https://doi.org/10.3390/su15032306>
6. Benea-Popușoi E., Cazacu I. Transformarea actuală a pieței agricole globale și oportunități pentru exporturile Republicii Moldova. *Economica*. Vol. 121. №. 3. P. 7–24. DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2022.121.007>
7. Dai Y. S., Dai P. F., Zhou W. X. The impact of geopolitical risk on the international agricultural market: Empirical analysis based on the GJR-GARCH-MIDAS model. *arXiv preprint arXiv*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2404.01641>
8. Черкасова С. Регулювання діяльності банків на вітчизняному ринку цінних паперів. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-93>
9. Богадьорова Л. М., Мельниченко С. Г., Маркелюк А. В. Просторово-часова динаміка якісних змін ефективності виробництва сільськогосподарських культур на підприємствах України у 2015 та 2019

роках. *Європейський науковий журнал економіки та фінансових інновацій*. 2020. № 6. С. 205–216. URL: <https://doi.org/10.32750/2020-0219> (дата звернення: 20.11.2024).

10. Білоус С., Новотний С. Проблеми інвестування регіонального АПК в умовах воєнного часу. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-49>

11. Давидова І. В. Категорія «правочин» в умовах рекодифікації національного законодавства: перспективи трансформації. *Наукові праці НУ ОЮА*. 2020. С. 51–58. DOI: <https://doi.org/10.32837/npnuola.v27i0.681>

12. Довгерт А. С. Рекодифікація цивільного права: питання загальної частини пандектної системи у діалозі з німецькими вченими. *Нове українське право*. 2023. № 1. С. 20–27. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.1.2>

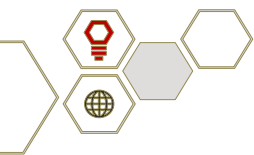
13. Pawlak K., Kołodziejczak M. The role of agriculture in ensuring food security in developing countries: Considerations in the context of the problem of sustainable food production. *Sustainability*. 2020. Vol. 12. № 13. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12135488>

14. Dub B. Economic security systems of agricultural holdings in Ukraine in conditions of sustainable development. *Współpraca Europejska*. 2021. Vol. 1. №. 49. P. 116–134.

15. Радченко О. П. Роль України в системі глобальної продовольчої безпеки, перспективи та виклики. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2023. № 22 (54). С. 139–149. DOI: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2023.2\(54\).296763](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2023.2(54).296763)

16. Hryshchuk N. Financial initiatives in ensuring the investment activity of agricultural producers in the conditions of globalization challenges. *Three Seas Economic Journal*. 2022. Vol. 3. № 1. P. 59–67. DOI: <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2022-1-8>

17. Mykhailov A., Mykhailova L., Kharchenko T., Mohylina L., Shestakova A. Investment instruments for managing innovative transformations of

the agricultural sector to ensure sustainable development in the context of globalization. *Studies of Applied Economics*. 2021. Vol. 39. № 7. DOI: <https://doi.org/10.25115/eea.v39i7.5068>